

Bijlage: eerste inventarisatie voor- en nadelen alternatieven SWOV-rapport

Voor- en nadelen afschaffen van de leeftijdsgebonden keuring:

- Als een groot deel van de huidige keuringen niet meer hoeft te worden uitgevoerd, scheelt dit rijbewijshouders tijd en geld, want nu moeten 75-plussers extra kosten maken bij elke verlenging doordat ze in ieder geval moeten betalen voor de gezondheidsverklaring en de keuringsarts. Dit komt bovenop de kosten die iedere rijbewijshouder al moet maken voor het verkrijgen en verlengen van het rijbewijs.¹
- Een nadeel is het nadelig effect op de verkeersveiligheid. Het rapport van SWOV biedt een zeer grove schatting en komt uit op maximaal 2 extra doden en 25 ernstig gewonden per jaar.
- Een ander nadeel van afschaffing is dat de huidige leeftijdskeuring een preventief effect heeft dat mogelijk komt te vervallen. Nu dwingt de aankondiging van een leeftijdskeuring een bewuste keuze af bij de burger of hij zich nog voldoende in staat acht om auto te blijven rijden. Verder leidt de keuring mogelijk tot een reflectie van de bestuurder en zijn of haar omgeving over of het nog verstandig is om te blijven rijden. Anderzijds kunnen afkeuringen ertoe leiden dat mensen een groter risico op letsel hebben als zij vervolgens met de fiets gaan in plaats van met de auto. De gevolgen van het mogelijk vervallen van het preventieve effect en het overstappen op de fiets na afschaffing zijn niet meegenomen in de grove schatting.

Er is relatief weinig draagvlak voor het afschaffen van de leeftijdsgebonden keuring, zowel onder de uitvoeringspartners CBR, RDW en de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd, als onder koepels, zorgverleners en onder rijbewijsbezitters. De reden, aldus het rapport, dat deze partijen de leeftijdsgebonden keuring willen behouden, is de verhoogde kans op aandoeningen bij 75-plussers. Afschaffing van de leeftijdsgebonden keuring kan aldus deze groepen bevroegden ook leiden tot onzichtbaarheid van niet-rijgeschikte bestuurders als dit niet op een ander manier wordt opgevangen. Een minderheid van de organisaties en experts is positief over afschaffing van de leeftijdsgebonden keuring. Dit zijn onder anderen belangenverenigingen voor ouderen en voor mensen met een aandoening. Deze voorstanders geven aan dat leeftijd geen goede indicator is voor de medische rijgeschiktheid.

Voor- en nadelen introduceren van een periodieke screening (gedurende gehele looptijd van het rijbewijs):

- Een voordeel is dat rijbewijsbezitters op deze wijze meer bewust gemaakt worden van eventuele risico's die hun gezondheidssituatie met zich meebrengt.
- Daarnaast is een voordeel dat de kans mogelijk groter wordt dat alle rijbewijsbezitters met een indicatie gesignaleerd worden.
- Tevens is een nadeel dat de periodieke screening leidt tot een zwaardere administratieve last en hogere kosten voor de rijbewijshouder. Ook rijbewijshouders zonder medische indicatie maken kosten om het rijbewijs te verkrijgen en te verlengen, maar bij een periodieke keuring zullen er bij elke verlenging van het rijbewijs kosten bijkomen voor de gezondheidsverklaring.
- Bovendien is een nadeel de verhoging van de uitvoeringslasten voor het CBR ten opzichte van de effecten op de verkeersveiligheid. De meeste rijbewijsbezitters vullen in het huidige stelsel alleen bij de aanvraag van hun eerste rijbewijs een gezondheidsverklaring in. Als er een periodieke screening wordt doorgevoerd, moet de groep die geen vastgestelde medische indicatie heeft, ook een verklaring invullen bij elke verlenging van hun rijbewijs. Dit komt neer op één tiende van het totaal, omdat rijbewijzen meestal tien jaar geldig zijn.

¹ AEF, [Deelonderzoek 1](#), Beschrijving huidig Nederlands stelsel, p. 25-27

Daar staat mogelijk een zeer laag percentage beperkt of ongeschikt verklaarden tegenover dat gesignaleerd wordt.

Er is maar gematigde steun onder de stakeholders en rijbewijsbezitters voor de periodieke screening.

Voor- en nadelen van de wettelijke meldplicht voor rijbewijsbezitters:

- De wettelijke meldplicht heeft als voordeel dat een hoger percentage rijbewijsbezitters met relevante aandoeningen zich meldt. SWOV berekende dat dit tot een toename van het aantal meldingen van risicovolle rijbewijsbezitters leidt. De daadwerkelijke toename kan hoger of lager uitvallen. Het gaat namelijk om een gedragseffect waarvan de omvang niet zeker is.
- Een nadeel is dat het bestaan van een meldplicht kan leiden tot het mijden van zorg.
- Een nadeel is dat het mogelijk niet altijd realistisch is om te verwachten dat rijbewijsbezitters zich bewust zijn van het feit dat ze een aandoening hebben die de rijgeschiktheid kan beïnvloeden. Daarbij is het ook de vraag of het goed mogelijk is om te handhaven op het tijdig melden als rijbewijsbezitters zich wel bewust zijn van hun aandoening.

Er is vrij veel draagvlak onder verschillende partijen waaronder zorgverleners en uitvoeringspartijen voor het invoeren van een meldplicht. De voorkeur gaat daarbij uit naar het beboeten van rijbewijsbezitters die een relevante aandoening niet melden. Het CBR suggereert om in de meldplicht te differentiëren. De wettelijke meldplicht zou dan bijvoorbeeld moeten gelden voor aandoeningen waarvoor stevige wetenschappelijke evidentie is dat deze risicoverhogend zijn.

Voor- en nadelen keuring door eigen (huis)arts:

- Een voordeel is dat naar verwachting beter wordt vastgesteld of een rijbewijsbezitter rijgeschikt is als de eigen arts dit zelf mag beoordelen. Dit is een voordeel, hoewel het daadwerkelijke verschil in kennis tussen keuringsarts en huisarts lastig is vast te stellen.
- Een nadeel ten opzichte van de huidige situatie is dat de arts hiermee expliciet ook verantwoordelijk wordt voor het doorgeven van medische problemen die mogelijk de rijvaardigheid beïnvloeden. Speciale keuringsartsen hebben deze dubbele verantwoordelijkheid niet, omdat hier de arts-patiëntrelatie voor en na de keuring niet of minder van belang is.

De meeste bevraagde organisaties en rijbewijsbezitters zijn geen voorstander van het vergroten van de rol van de huisarts. Daarbij speelt vooral de mogelijk negatieve impact op de vertrouwensband tussen arts en patiënt een rol. De vrees is, aldus het rapport, dat het de vertrouwensrelatie tussen arts en patiënt schaadt en dat het risico op zorg mijden toeneemt. Daarnaast roept dit bij een deel van de bevraagde personen de vraag op of huisartsen vanuit hun positie genoeg kennis hebben om de juiste informatie te leveren. Verder noemt het rapport dat de respondenten vrezen dat de keuring door de huisarts tot een lastenverzwaring zal leiden voor hen.